

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут журналістики

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор
з науково-методичної та навчальної
роботи
О.Б. Жильцов

« ____ » 20 ____ р.

ПРОГРАМА
підсумкової атестації
для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр»
напряму підготовки 6.030301 Журналістика

Затверджено

на засіданні кафедри журналістики та
нових медіа
протокол № 7 від «21» березня 2018 р.

Завідувач кафедри

Ю.В. Нестеряк

Київ – 2018

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Загальні вимоги до атестації	4
Етапи та загальний зміст комплексного кваліфікаційного екзамену ..	4
Вимоги до змісту кваліфікаційних робіт (бакалаврських проектів)....	8
Організація діагностики якості підготовки (атестація).....	10
Критерії оцінювання якості підготовки	11
Методичне забезпечення атестації	16
Список рекомендованої літератури.....	17

ВСТУП

Професійна підготовка фахівця – це формування розвиненої, компетентної, здатної швидко адаптуватися до динамічних умов діяльності особистості на основі удосконалення змісту й технологій навчання студента.

Комплексний екзамен з журналістики є важливим завершальним етапом у підготовці фахівця.

Мета цього іспиту полягає не лише у перевірці знань випускників, їх готовності до практичної діяльності за напрямом, а й у стимулюванні їх подальшого саморозвитку та самовдосконаленню. Планомірна самостійна робота до комплексного екзамену допомагає систематизувати, глише осмислити, закріпити знання, отримані у процесі вивчення тієї чи тієї дисципліни.

На комплексний екзамен виносяться основні питання з теорії масової інформації, комунікації, журналістики, журналістської творчості, історії української та зарубіжної журналістики, агенційної журналістики, фотожурналістики, газетно-журнального, радіо-, телевиробництва. Це дає змогу перевірити рівень підготовки майбутніх журналістів, виявити їхнє вміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, сучасних технологіях створення медіапродукту.

Програма екзамену охоплює матеріал, що пов'язаний з інформаційною діяльністю глобальних та регіональних медіа, роботою журналіста в інформагентствах, їх редакційною політикою та ідеологією. Також теоретичні питання та практичні завдання комплексного екзамену ґрунтуються на знаннях поліжанрової та полістилістичної сутності медіапродукту, журналістської діяльності з точки зору її інформативності, доцільності, об'єктивності та використання різноманітних зображально-виражальних засобів.

Програма покликана надати допомогу студентам при підготовці до екзамену визначити та систематизувати зміст дисциплін, які виносяться на іспит, виділити стрижневі питання й акцентувати на них увагу, тим самим забезпечити систематизацію матеріалу і можливість самоконтролю.

З метою підвищення ефективності програми як навчально-методичного документа до неї також включені списки рекомендованої літератури.

На комплексному екзамені оцінка сформованості вмінь проводиться опосередковано, критерії її визначення – правильність уявлень студента про функціональний характер того чи іншого вміння, його роль в організації професійної діяльності.

Рекомендована програма складена з урахуванням вимог, що висуваються до студентів на випускному екзамені, з метою виявлення різнобічних та глибоких знань з циклу фахових дисциплін.

Комплексний екзамен для бакалаврів спеціальності 6.03030101 «Журналістика» проводиться в усній формі.

Випускник повинен засвідчити уміння застосовувати набуті знання на практиці.

ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ

Атестація випускників за напрямом підготовки «Журналістика» здійснюється за допомогою засобів об'єктивного контролю ступеня досягнення цілей освітньо-професійної підготовки.

Атестація здійснюється на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою бакалавра галузі знань 0303 Журналістика та інформація» за напрямом підготовки 6.030301 Журналістика, з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики: написання і захист бакалаврської роботи та складання комплексного кваліфікаційного іспиту з фаху.

Інформаційною базою, на підставі якої формуються засоби об'єктивного контролю ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки, є змістовні модулі дисциплін.

Атестація якості підготовки бакалавра з галузі знань 0303 Журналістики та інформації за напрямом підготовки 6.030301 Журналістика щодо встановлення фактичної відповідності рівня освітньої підготовки вимогам ОКХ здійснюється після виконання студентами навчального плану у повному обсязі Екзаменаційною комісією (ЕК) вищого навчального закладу з цього фаху. Голову ЕК затверджує Вчена рада Університету.

Кваліфікаційні роботи виконуються у вигляді бакалаврського проекту. Діагностика якості підготовки бакалаврів здійснюється під час державної атестації бакалаврів у терміни, що передбачені навчальним планом.

ЕТАПИ ТА ЗАГАЛЬНИЙ ЗМІСТ КОМПЛЕКСНОГО КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Комплексний кваліфікаційний екзамен, що передбачає виконання певних атестаційних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів, оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей освітньо-професійної підготовки студентів відповідно до об'єктивних критеріїв.

Зміст теоретичних і практичних питань і завдань, що виносяться на екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування бакалавром професійних компетенцій, що визначені у галузевому стандарті «СВО ОКХ Київського університету імені Бориса Грінченка. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра».

Дисципліни, що виносяться на державну атестацію

№ з/п	Шифр навчальної дисципліни за ОПІ	Дисципліна, що виносяться на комплексну атестацію
1	2	3
1	3.1.ПП	Теорія масової комунікації
2	3.2.ПП	Теорія масової інформації
3	7.1.ПП	Теорія журналістики
4	7.3.ПП	Теорія і методика журналістської творчості
5	8ПП	Історія української журналістики
6	9ПП	Історія зарубіжної журналістики
7	1.1.ПП	Фотожурналістика
8	1.2.ПП	Агенційна журналістика
9	1.3.ПП	Газетно-журнальне виробництво
10	1.4.ПП	Телевиробництво
11	1.5.ПП	Радіовиробництво

На основі узагальнених завдань випусковими кафедрами вищого навчального закладу за напрямом підготовки створюються екзаменаційні білети.

Комплексний екзамен з фахових дисциплін бакалаври складають за розробленими і затвердженими на відповідних кафедрах екзаменаційними білетами, до яких увійшли питання, спрямовані на виявлення у студентів загальнотеоретичних знань, вміння застосовувати інтегровані знання програмового матеріалу при вирішенні практичних завдань, власної думки та особистісного ставлення. Питання екзаменаційних білетів, що охоплювали увесь зміст програми з дисциплін, мають не тільки репродуктивний, а й проблемно-пошуковий характер.

Комплексний кваліфікаційний екзамен з фахових дисциплін

Зразок білета комплексного кваліфікаційного екзамену з фахових дисциплін

1. Стилїстика інформаційних програм на телебаченні.
2. Розвиток історичної періодики на західноукраїнських землях у ХІХ -на початку ХХ ст.
3. Практичне завдання з журналістського фаху.

Питання екзаменаційних білетів орієнтовані на перевірку системи знань випускника та його уміння чітко будувати свою відповідь із використанням належної кількості фактів й аргументів, оперуванням відповідним ілюстративним матеріалом для доведення висловленого. Білет містить одне теоретичне питання з комплексу дисциплін, одне історичне питання з комплексу дисциплін, одне практичне питання (завдання).

Орієнтовні питання з теоретичних фахових дисциплін

1. Розвиток масової комунікації: основні періоди та етапи.
2. Ознаки та складові комунікативного процесу.
3. Типологія комунікативних процесів.
4. Прикладні моделі комунікативного процесу.
5. Знакова природа комунікації.
6. Функції та особливості масової інформації.
7. Масифікація: механізм та причини.
8. Професійний і соціальний аспекти діяльності професійних комунікантів.
9. Специфіка інформаційного агентства як засобу масової комунікації.
10. Види і засоби масовокомунікаційного впливу.
11. Становлення та розвиток науки про масову комунікацію.
12. Особливості сучасного етапу розвитку системи інформаційних агентств.
13. Провідні світові інформаційні агентства.
14. Провідні українські інформаційні агентства.
15. Стандарти діяльності українських інформаційних агентств (Закон України «Про інформаційні агентства»).
16. Тематика та жанрові особливості матеріалів українських інформаційних агентств.
17. Ознаки застосування у журналіському матеріалі маніпулятивних технологій.
18. Структура і функції прес-центру.
19. Планування і проведення прес-конференцій.
20. Журналістика в системі соціальних інститутів
21. Закономірності формування системи ЗМІ.
22. Норми професійної етики журналіста.
23. Типологія періодичних видань.
24. Зворотний зв'язок з аудиторією ЗМІ.
25. Художньо-публіцистичні жанри пресової журналістики.
26. Основні видові характеристики телебачення.
27. Вимоги до телемовлення за версією ВВС та їх реалізація в Україні.
28. Прямоефірне мовлення. Етапи та особливості розвитку.
29. Поняття форматності мовлення. Запозичені та оригінальні формати на вітчизняному екрані.
30. Індивідуальні характеристики творчої особистості журналіста.

Орієнтовні питання з історичних фахових дисциплін

1. Зародження та основні закономірності розвитку періодичної преси. Класифікація періодики.
2. Методика джерелознавчого дослідження історичної періодики.
3. Зародження періодичної преси в Україні. Видавнича діяльність Харківського університету.
5. Видавнича діяльність М. Максимовича.

8. Журнал «Основа» в суспільному та науковому житті України 1860-х років.
9. Цензурна політика царського уряду щодо розвитку української преси.
10. Особливості розвитку історичної періодики в умовах дії Валуєвського циркуляру 1863 р. та Емського указу 1876 р.
11. Основні етапи в історії видання «Киевской старины». Еволюція програми та змісту часопису.
13. Основні тенденції розвитку періодики в країнах Європи у ХІХ ст.
15. Розвиток історичної періодики на західноукраїнських землях у ХІХ - на початку ХХ ст.
16. «Записки Наукового товариства ім. Т.Шевченка у Львові»: Загальна характеристика видання.
17. Періодичні видання Українського наукового товариства у Києві.
18. Журнал «Україна» (1924-1930) за редакцією М. Грушевського.
20. Особливості розвитку періодики в радянський час.
21. Історична періодика української діаспори: основні етапи становлення і розвитку.
22. Виникнення та основні етапи становлення архівної періодики.
25. Періодична преса в науково-дослідній роботі історика.
26. Коротка характеристика журналістики США.
27. Умови появи перших європейських журналів.
28. Характеристика британської журналістики часів Англійської революції.
29. Застосування технічних винаходів для створення і передачі інформації в ХІХ ст.
30. Світові медіа-магнати початку ХХІ ст.

Зразок практичного завдання

1. Виділіть з фрагменту тексту «тепле» написання портрету

а) Зарахування до лику святих двох всесвітньо відомих римських первосвящеників — Івана ХХІІІ (Анджело Ронкаллі) та Івана Павла ІІ (Кароля Войтили), яке відбулося наприкінці квітня на площі Святого Петра в Римі у присутності сотень тисяч вірян-католиків і за яким у світі в прямому ефірі спостерігало, за приблизними підрахунками, до двох мільярдів глядачів, — стало не лише подією особливого, непересічного значення для християн світу. Цей акт мав примножити увагу (і справді примножив її) до духовної спадщини цих знаменитих понтифіків, воістину видатних гуманістів другої половини ХХ століття, які зробили неоціненний внесок у боротьбу за мир у нашому жорстокому світі, за свободу совісті й думки, проти будь-яких форм тоталітаризму, деспотії, насильства над особистістю або її приниження, за повагу до людини будь-якої національності, створеною за образом і подобою Божою... І якщо сьогодні цивілізований світ хоч якоюсь мірою сприймає і зберігає загальнолюдські й водночас християнські ідеали Любові, Співчуття, Самопожертви, поваги до ближнього — то в цьому є безперечна заслуга Івана ХХІІІ та Івана Павла ІІ.

Ігор Сюдюков, «День», 15.05.2014

Схема аналізу журналістського матеріалу (телевізійного)

Студентам пропонується оцінити телевізійний матеріал за такою схемою:

- 1) визначити жанрову та видову приналежність твору;
- 2) оцінити твір за основними критеріями журналістського твору – новизна, актуальність, достовірність, збалансованість, повнота, простота, відмежування фактів від коментарів.
- 3) визначити тему та ідею твору;
- 4) оцінити та проаналізувати відповідність зображувальних засобів авторським завданням: вербальну складову – на володіння телемовою, візуальну складову - на досконалість відеоряду (технічну та творчу);
- 5) коротко визначити здобутки на прорахунки авторів твору;
- 6) у результаті сформулювати висновки та дати коротку оцінку твору.

Схема аналізу журналістського матеріалу (радійного)

Студентам пропонується оцінити радійний сюжет за такою схемою:

- 1) визначити приналежність сюжету до інформаційних, аналітичних чи публіцистичних жанрів;
- 2) оцінити актуальність обраної для сюжету теми;
- 3) проаналізувати баланс поданих у матеріалі позицій;
- 4) оцінити якість тексту автора (знання мови, динаміка, уникнення всіляких нагромаджень);
- 5) дати характеристику поданим у матеріалі синхронам (виправданість, тривалість, якість звуку);
- 6) оцінити начитку сюжету (динаміка, фонетика, наголоси);
- 7) коротко визначити здобутки та прорахунки авторів сюжету;
- 8) сформулювати висновки та дати коротку оцінку сюжету.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ (БАКАЛАВРСЬКИХ ПРОЕКТІВ)

Бакалаврський проект – кваліфікаційна робота, у формі авторської розробки інформаційного продукту або проекту, що виноситься на захист перед Екзаменаційною комісією.

Бакалаврський проект виконується під керівництвом кваліфікованого викладача, який консультує студента, допомагає розробити концепцію проекту, скласти план роботи та скерувати етапи проекту.

Тематика кваліфікаційних робіт. Тематика бакалаврських (бакалаврських) робіт розробляється щорічно випускаючими кафедрами і уточнюється в процесі індивідуальної роботи зі студентами. Вибираючи тему студент керується певними професійними інтересами чи опирається на набутий практичний досвід. Найбільш підготовленим студентам кафедра може запропонувати розробку наукової теми, що стосується специфіки роботи кафедри.

Орієнтовна тематика бакалаврських проектів

1. Візуальний образ мультимедійного проекту ...
2. Технологія створення багатокомпонентного проекту: від ідеї до втілення ...
3. Українська мова в медіапросторі Києва (інфографіка)
4. Фотонарис ...
5. Створення циклу радіо сюжетів ...
6. Створення циклу телевізійних програм ...
7. Авторський блог ...
8. Створення радіоп'єси...
9. Створення серії документальних сюжетів...
10. Серія журналістських матеріалів ...

Тема бакалаврського проекту має відповідати типовим завданням виробничої діяльності фахівця з журналістики.

Студент має право запропонувати на розгляд випускаючої кафедри власну тему.

Складові кваліфікаційної роботи

Бакалаврський проект повинен містити:

Вступ

1.1. *Ідея, мета, структура проекту.*

1.2. *Джерела проекту* (опис джерел інформації, які були використані під час підготовки проекту).

1.3. *Робота над проектом* (опис послідовної роботи над проектом: труднощі, авторські знахідки і т.п.)

1.4. *Потенційна аудиторія проекту*

Розділ 1. Теоретико-практичне обґрунтування проекту «Назва» (теорія жанру або формати, який покладено в основу бакалаврського проекту).

Розділ 2. Проект (серія інтерв'ю, портретний нарис, радіо-, телепрограма, документальний фільм, розслідування, проект газети, журналу, інтернет-видання, тощо).

- Матеріали періодичної преси подаються у текстовому вигляді.

- Відео та радіо у дипломну роботу подаються у вигляді сценарію.

Список використаної літератури

Додатки (за необхідністю, відео та аудіо на електронному носії).

Проведення кваліфікаційного екзамену передуює виконанню і захисту кваліфікаційної роботи.

Для розгляду і захисту кваліфікаційної роботи в ЕК подаються документи:

- відомість складання державних екзаменів, екзаменів і заліків з теоретичних дисциплін, курсових проектів та робіт, практик;

- залікова книжка;

- кваліфікаційна (бакалаврська) робота;

- відгук керівника про кваліфікаційну роботу;

- рецензія фахівця з галузі.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІАГНОСТИКИ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ

Порядок створення і робота екзаменаційної комісії

Екзаменаційна комісія створюється щорічно для проведення атестації – комплексних екзаменів і захисту кваліфікаційних робіт та діє протягом календарного року як єдина для денної, заочної форм навчання та екстернату з кожної спеціальності.

До складу комісії входять викладачі випускових та профільних кафедр, провідні фахівці. Персональний склад ЕК затверджується ректором не пізніше ніж за місяць до початку роботи.

Графік роботи комісії затверджується ректором.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови.

Регламент засідань ЕК встановлює її голова.

Рішення ЕК про оцінку кваліфікаційної роботи, а також про присвоєння випускнику освітнього рівня та кваліфікації, видачу йому документа про освіту і кваліфікацію приймається на закритому засіданні відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні. Голос голови ЕК є вирішальним при однаковій кількості голосів.

Засідання ЕК протоколюються. У протоколи вносяться:

- оцінки складання комплексного кваліфікаційного екзамену;
- запитання до випускника з боку членів та голови ЕК;
- окремі думки членів ЕК;
- здобуті освітній рівень і кваліфікація;
- назва документа про освіту і кваліфікацію (з відзнакою чи без відзнаки), який видається випускнику;
- інші відомості.

Протоколи підписують голова та члени ЕК, які брали участь у засіданні.

У випадках, коли захист кваліфікаційної роботи визначається незадовільним, ЕК встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену випускаючою кафедрою.

Студент, який не захистив кваліфікаційну роботу, допускається до повторного захисту не менше ніж через рік протягом трьох років.

Після закінчення роботи ЕК голова складає звіт та подає його до навчального відділу. У звіті аналізується актуальність тематики, якість виконання кваліфікаційних робіт, уміння випускників застосовувати знання при вирішенні виробничих проблемних ситуацій, недоліки в підготовці, рекомендації щодо вдосконалення навчального процесу.

Звіти голів ЕК і результати комплексної атестації обговорюються на засіданні ради Інституту.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ

Професійна підготовка фахівця – це формування розвиненої, компетентної, здатної швидко адаптуватися до динамічних умов діяльності особистості на основі удосконалення змісту й технологій навчання студента. На комплексну атестацію винесено основні питання з фахових дисциплін, що дасть змогу перевірити стан підготовки майбутніх бібліотекарів-бібліографів, виявити їхнє вміння самостійно поповнювати свої знання, орієнтуватися у швидкому потоці наукової інформації з питань літературознавства, мовознавства та спеціалізації.

При узагальненні оцінювання відповідей на екзамені та оцінюванні бакалаврської роботи члени комісії користуються такими вимогами й критеріями:

Підсумкова кількість балів (max – 100)	За національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Критерії оцінювання
90-100	відмінно	А	оцінка “відмінно” виставляється за глибокі логічні, аргументовані знання навчального матеріалу, з використанням основних і додаткових рекомендованих джерел, оперуванням відповідним ілюстративним матеріалом для доведення висловленого. Студент вільно володіє спеціальною термінологією, правильно застосовує теоретичні знання з різних дисциплін для розв’язання практичних завдань; уміє розробляти методику вирішення дослідницьких проблем, використовуючи при цьому досягнення теорії, історії книгознавства, бібліотекознавства та бібліографознавства, новітні інформаційні технології для вирішення практичних завдань бібліотечно-інформаційно галузі. Припускається 2-3 неточності у викладенні матеріалу, які не призводять до помилкових висновків і рішень.
82-89 75-81	добре добре	В С	Оцінку «добре» отримує студент, який достатньо розкриває основний зміст теоретичних питань, володіє навичками аналізу на основі логічних аргументів та перевірених фактів, науково-дослідними методами відповідно фахового спрямування; правильно використовує професійну термінологію, не допускає у відповіді грубих помилок; можливі 1-2 неточності у використанні спеціальної термінології, несуттєві помилки у висновках, узагальненнях, які не спотворюють зміст відповіді.

66-74 60-65	задовільно задовільно	Д Е	оцінку “задовільно” отримує студент, який в основному правильно відповідає на питання, але викладає матеріал неповно, не завжди послідовно; відчуває певні труднощі у застосуванні теоретичного матеріалу для виконання практичних завдань; помиляється в застосуванні професійної термінології
35-59	незадовільно з правом повторного складання при поновленні на ДЕК	FX	оцінку “незадовільно” отримує студент, який не може розкрити основний зміст теоретичних питань, не володіє навичками застосування набутих знань для виконання практичних завдань; не володіє професійною термінологією; допускає грубі помилки в остаточних висновках.

Набуті знання та вміння оцінюються за **критеріями**:

За кожне теоретичне питання випускник може максимально отримати 30 балів, за практичне – 40 балів.

Перше питання стосується певної проблеми комунікативного процесу та його форм, масової інформації як основи масово-комунікативного процесу, теорії журналістики або журналістської творчості, її засобів і прийомів. Оцінка знань випускників з дисциплін є комплексною, становить еквівалент усієї сукупності теоретичних відомостей, умінь і навичок, набутих у процесі вивчення зазначених курсів.

25 -30 балів – випускник дає вичерпну відповідь на поставлене питання і виявляє глибокі ґрунтовні знання з певної теми, демонструє знання загальних характеристик методів журналістської творчості, специфічних особливостей термінологічного апарату та прийомів конкретних методів, структуру журналістського тексту та творчі прийоми її формування, систему жанрів та жанрово -формуючі чинники у журналістському творі, а також спроможність мислити нестандартно, використовувати актуальні технології та моделі для створення комунікативних дискурсів, давати оригінальне тлумачення проблем, здатність самостійно інтерпретувати, узагальнювати, робити висновки на основі конкретного матеріалу, аналізувати глобальні комунікативні процеси з точки зору їх ефективності, якості, суспільної значимості, давати об’єктивну оцінку впливовим ЗМІ та творчим здобуткам діячів вітчизняної та світової журналістики. Випускник вільно оперує журналістикознавчою термінологією, характеризує функції, структуру різних типів видань, формує цілісні концепції осмислення явищ інформаційного простору.

20-24 бали – випускник правильно і майже в достатньому обсязі дає відповідь на поставлене питання, що підтверджує його глибокі знання з дисциплін, демонструє розуміння специфічної структури журналістських текстів, аналізує її та володіє термінологічним та понятійним апаратом теорії журналістики і журналістської творчості.

15-19 балів – випускник недостатньо орієнтується в матеріалі, поверхово сприймає структуру комунікативних процесів, зміст та жанри публіцистичних

текстів, фото- та відеоматеріалів не завжди може самостійно виявити специфіку журналістських текстів.

1-14 балів – випускник не може викласти зміст питання, погано орієнтується у навчальному матеріалі, категоріях журналістики, не вміє на належному рівні оперувати термінологічним та понятійним апаратом. Інколи звучать завчені напам'ять фрази, які випускник не може чітко пояснити; відсутні приклади, допускаються грубі фактичні помилки. Висловлювання студента «бідне», спрощене, містить 7 мовленнєвих огріхів.

Друге питання – із історії української чи зарубіжної журналістики. 25-30 балів – студент вільно і повно володіє фактичним матеріалом щодо виникнення та розвитку засобів масової інформації різних країн світу і України, має цілісне уявлення про світову та українську журналістику як динамічне і комплексне явище, здатний донести цей матеріал до свідомості інших, аргументуючи будь-яке його положення; виявляє творчі здібності в опрацюванні поставленої проблеми; уміє встановлювати міжпредметні зв'язки, грамотно коментувати питання у діахронічному та синхронічному розрізах, кваліфіковано веде дискусію. При відповіді студент не допускає фактичних і мовленнєвих помилок.

20-24 бали – студент засвідчує високий рівень осмислення вивченого, спроможний логічно, аргументовано, чітко, точно і вільно висловлювати власні думки, не допускає фактичних помилок. Спостерігається уміння коментувати історичні явища, встановлювати системні зв'язки. Мовлення чітке, логічне, хоча допускаються незначні мовленнєві помилки.

15-19 балів – студент досить послідовно і логічно відтворює матеріал, проте не може обґрунтувати висловлені думки з історії української та зарубіжної журналістики, проявляє поверховість суджень, не вміє пояснити суті конкретних історичних явищ та процесів, не може самостійно визначити специфіку розвитку засобів масової інформації, неточно визначаючи причини та наслідки окремих історичних фактів; відповідає на більшість запитань, що конкретизують відповідь; може навести окремі завчені приклади, проте не завжди точно. У відповіді допускає до 4-х фактичних, 5-ти мовленнєвих помилок.

1-14 балів – відповідь характеризується низьким рівнем усвідомлення, студент допускає істотні помилки у викладенні матеріалу, не володіє журналістськознавчою термінологією, порушує логіку відповіді, відтворює матеріал на елементарному рівні, називаючи окремі факти. Інколи звучать завчені напам'ять фрази, які випускник не може чітко пояснити; відсутні приклади, допускаються грубі фактичні помилки. Висловлювання студента «бідне», спрощене, містить 7 мовленнєвих огріхів.

Третє – практичне завдання. 30-40 балів виставляється за те, що: випускник повністю оволодів теоретичним матеріалом, логічно і послідовно застосовує його при аналізі журналістського тексту, фото-, радіо- та відеоматеріалу; виявляє творчий підхід до вивченого; засвідчує ознаки самостійної життєвої позиції, оцінюючи нові факти, явища, погляди; при відповіді не допускає фактичних і мовленнєвих помилок.

19-29 балів виставляється за те, що: студент здатен досить послідовно аналізувати фото-, радіо- та відеоматеріал, застосовує набуті знання в стандартних ситуаціях, але не спроможний виконувати завдання, що вимагають застосування трансформаційних умінь. Здатен зв'язно висловлюватися, добре відтворювати вивчений матеріал.

1-18 балів виставляється за те, що: студент не зміг самостійно проаналізувати запропонований журналістський текст за основними критеріями, його відповідь характеризується низьким рівнем усвідомлення; допускаються грубі фактичні помилки; висловлення «бідне», спрощене, містить понад сім мовленнєвих огріхів.

При оцінюванні відповіді студента члени екзаменаційної комісії керуються такими критеріями:

- правильність, змістовність, аргументованість відповідей;
- уміння проілюструвати теоретичний матеріал власними прикладами;
- уміння застосувати теоретичні знання з різних дисциплін для розв'язання практичних завдань;
- уміння самостійно зробити висновки з наведених фактів;
- володіння нормами літературної мови і культури усної відповіді.

Під час іспиту студент повинен продемонструвати такі знання й уміння:

Випускник повинен знати:

- історію і тенденції розвитку комунікації, формування її науково-теоретичних та критичних засад;
- особливості природи і структури комунікативного процесу;
- теорії масової інформації, комунікації, моделі комунікації, комунікативні стратегії та комунікативні дискурси;
- методи комунікативного аналізу;
- засоби і методи впливу на маси;
- історію розвитку медіа досліджень;
- підходи до тлумачення й визначення поняття інформації;
- загальні характеристики методів журналістської творчості;
- структуру журналістського тексту та творчі прийоми її формування;
- систему жанрів та жанрово-формуючі чинники у журналістському творі;
- досвід провідних вітчизняних та світових медіаінституцій у формуванні нових творчих прийомів, здобутки видатних персоналії журналістики;
- телевізійні жанри та визначати жанрово-формуючі чинники телепроцесу;
- основні поняття у галузі агенційної журналістики, фото-, радіо- та тележурналістики
- основні етапи розвитку української та світової журналістики.

Випускник повинен вміти:

- володіти формами і методами наукового пізнання, вміти аналізувати сучасні соціальні та етичні проблеми, наукові школи, напрямки, концепції, джерела журналістського знання;

- володіти основними поняттями, термінами, положеннями теорії журналістики, мовою комунікації та інформації, журналістської майстерності, орієнтуватися на здобутки сучасної української і світової журналістської науки;
- розрізняти учасників масового спілкування за функціями, завданнями, методами, засобами праці тощо;
- відрізняти себе, фахівця, від представників суміжних професій;
- використовувати актуальні технології та моделі для створення комунікативних дискурсів;
- визначати спрямування і тенденції новинних потоків;
- здійснювати аналіз інформаційних матеріалів з точки зору дотримання них професійних стандартів журналістики;
- редагувати інформаційні матеріали, прогнозувати наслідки їхнього впливу;
- створювати власні інформаційні повідомлення із застосуванням різних жанрів
- на основі набутих знань формувати цілісні концепції осмислення явищ інформаційного простору;
- практично застосовувати методи журналістської творчості для освоєння дійсності з метою формування телепродуктів;
- володіти виражальними засобами журналістики;
- володіти основними жанрами журналістики – інформаційне повідомлення; репортаж, стаття з профільної тематики (освіта, літературознавство, культурологія) здійснювати жанрову диференціацію матеріалу;
- аналізувати й оцінювати проблеми, які порушувала українські та зарубіжні ЗМІ у конкретний історичний період.

Оцінювання виконання бакалаврської роботи

Деякі вимоги, виконання яких забезпечує максимальну оцінку кваліфікаційній роботі:

- об'єктивне висвітлення стану питання з творчим використанням сучасних джерел інформації;
- практичне значення результатів;
- наявність посилань на джерела інформації;
- відсутність дублювання, описового матеріалу, стереотипних рішень, що не впливають на суть та висвітлення отриманих результатів;
- використання прикладних пакетів комп'ютерних програм;
- оформлення відповідно до чинних стандартів;
- загальна та професійна грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу матеріалу;
- якість оформлення;
- самостійність виконання.

Оцінювання бакалаврського проекту здійснюється за наступними критеріями:

- відповідність змісту роботи обраній темі, її актуальність (10 б.);
- логічність структури роботи та чітка програма роботи (10 б.);

- ґрунтовність, повнота і критичний аналіз літератури з проблеми (20 б.);
- рівень реалізації авторського задуму (10 б.);
- літературне, технічне й естетичне оформлення роботи (10 б.);
- публічний захист роботи (аргументованість, переконливість, вільне володіння матеріалом, культура мовлення, із врахуванням відгуку та рецензії на роботу) (40 б.).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ АТЕСТАЦІЇ

Методичні матеріали мають забезпечити самостійну роботу студента з підготовки до комплексної атестації.

Методичні матеріали розробляються випускаючими кафедрами, розглядаються і затверджуються вченою радою інституту.

Методичні рекомендації щодо самостійної роботи підготовки студента до комплексної атестації подаються за наступною структурою.

- методичні рекомендації до написання бакалаврських робіт;
- методичні рекомендації до складання комплексного кваліфікаційного екзамену.

Документи про освіту та кваліфікацію

Здобувачі освітньо-кваліфікаційного рівня “бакалавр”, які успішно пройшли атестацію, отримують диплом про здобуття відповідного рівня вищої освіти за відповідним напрямом підготовки та кваліфікації бакалавра.

Студентам, які мають не менше 75% відмінних оцінок з усіх навчальних дисциплін і практичної підготовки, оцінки "добре" з інших дисциплін та оцінки "відмінно" за результатами атестації, видається диплом з відзнакою.

Студенти, які отримали незадовільну оцінку при складанні комплексного екзамену або при захисті кваліфікаційної (бакалаврської) роботи, відраховуються з Університету та одержують академічні довідки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрунас Е.Ч. Информационная элита: коррупции и рынок новостей. – М.,1991.
2. Ануфриева Н.М., Зелинская Т.Н., Зелинская Н.Е. Социальная психология. – К., 2000.
3. Багиров Э.Г.,Борецкий Р.А., Юровский А.Я., Основы телевизионной журналистики. М., 1987
4. Багмут А.Й., Бровченко Т.О., Борисюк І.В., Олійник Г.П. Національна виразність звукового мовлення засобів масової інформації. – К., 1994.
5. Бакулев Г.Массовая коммуникация: Западные теории и концепции. - М., 2005.
6. Бебик В.М., Сидоренко О.І. Засоби масової інформації посткомуністичної України. – К., 1996.
7. Бернштейн М.Д. Журнал «Основа» і український літературний процес кінця 50 – 60-х років ХІХ ст. – К., 1959.
8. Беспалова А. Г., Корнилов Е. А. и др. История мировой журналистики. – М., 2003.
9. Богомолова Н. Социальная психология массовой коммуникации. - М., 2008.
10. Богомолова Н.Н. Социальная психология печати... – М., 1991.
11. Боровик М. Українсько-канадська преса та її значення для української меншини в Канаді. – Мюнхен, 1977.
12. Бочковський О.І., Сірополко С. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання). – Мюнхен, 1993.
13. Боярська З.І. Преса і формування правової культури. – К., 1991.
14. Брайант Дженнингз, Томпсон Сузан. Основы воздействия СМИ. – М.; С.-П.; К.: Издательский дом “Вильямс”, 2004.
15. Брацкі А. Polityka językowa Imperium rosyjskiego i ZSRR na ziemiach ukraińskich jako przykład manipulowania historią poprzez jej interpretację // Interpretacja historii – historia interpretacji, tom I, red. А.
16. Брацкі А. Surżyk – historia i terażniejszość, Gdańsk 2009. – 273 с.
17. Бугрим В.В., Мащенко І.Г. Телебачення прямого ефіру. К.: Либідь, 1992.
18. Ван Дейк Т.А. Структура новостей в прессе // Язык, познание, коммуникация. – М., 1989.
19. Вартанов Г. Короткий довідник газетного працівника. – К., 1989.
20. Васильева А.Н. Газетно-публицистический стиль речи. – М., 1982.
21. Васильева Л.А. Делаем новости. - М.,2003
22. Васьків М.С. Особливості інтерактивного зв'язку Українського радіо 1920-х років зі слухачами (за статтею В. Поліщука) / Васьків М.С. // Регіональні ЗМІ: історія, сучасний стан та перспективи розвитку / відп. ред. В.М. Галич. – Т. II. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2012. – С.21-28.
23. Вацлавик, П. Психология межличностной коммуникаций /П. Вацлавик, Дж. Бивин, Д. Джексон. – СПб., 2000.
24. Ващекин, Н. П. Информатизация общества как феномен культуры / Н. П. Ващекин // Информатика и культура. Новосибирск, 1990.

25. Взаимодействие средств массовой информации, народа и институтов власти в процессе демократизации. – Минск, 1991.
26. Вішка О. Преса української еміграції в Польщі (1920-1939 рр.) : Історико-бібліографічне дослідження. – Л., 2002.
27. Владимиров В. Комерційна журналістика як галузь інформаційного бізнесу. – Луганськ, 1995.
28. Владимиров В.М. Історія української журналістики (1917-1997 роки): Навч. посібник. – Луганськ, 1998.
29. Войскобойников Я.С., Юрьев В.К. Журналист и информация. М., 1993.
30. Войскунский, А. Е. Я говорю, мы говорим... Очерки о человеческом общении / А. Е. Войскунский. – М., 1990.
31. Ворошилов В.В. Журналистика. – СПб., 2000.
32. Ворошилов В.В. Журналистика: Учебник. – Спб., 1999.
33. Воскобойников Я.С., Юрьев В.К. Журналист и информация. Профессиональный опыт западной прессы. – М., 1993.
34. Голядкин Н.А. ТВ информация в США. М., 1995.
35. Горохов В. Основы журналистского мастерства. М., 1989.
36. Горохов В.М. Слагаемые мастерства: Особенности журналистского творчества. – М., 1982.
37. Гоян В.В. Візуально-вербальний контекст інформації. - К., 1995.
38. Гоян В.В. Формування візуального мислення як один із сегментів професійної підготовки тележурналіста: сучасні тенденції і перспективи. -К., 2000.
39. Грановская Р.М., Крижанская Ю.С. Творчество и преодоление стереотипов. - СПб., 1994.
40. Гриценко О.М. Українська преса США і Канади (1991-1995 рр.). – К., 1997.
41. Гриценко О.М., Шкляр В.І. Преса і політика: проблеми, концепції, досвід. – К., 2000.
42. Гуревич С.М. Газета: вчера, сегодня, завтра. Учебное пособие. – М., 2004.
43. Гутковський В. Українська журналістика на західноукраїнських землях: державотворча функція, тематичні аспекти (1848-1919 рр.). Історико-політичний нарис. – Л., 2001.
44. Гутковський В. Українська журналістика Наддніпрянщини (II половина XIX ст. – 1920 р.): генезис, проблематика, державотворча функція. – Л., 2001.
45. Даниленко С.І. Журналістські методи інформаційного забезпечення зовнішньої політики держави. – К., 1997.
46. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
47. Дмитрієнко М.Ф., Шелюх Т.М. Історична періодика на Україні в радянський час//Український історичний журнал.– 1971 –№ – С.127-134.
48. Дмитриев Л.А. Искусство информации. М., 1996.
49. Дмитриев С.С. Источиковедение русской исторической журналистики: Постановка темы и проблематика // Источиковедение отечественной истории. – Вып.2. – М.: Наука, 1976. – С.272-305.
50. Дмитрук В.Г. Нарис з історії української журналістики XIX ст. – Л., 1969.
51. Доценко Е.Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. М., 1996.

52. Животко А. Історія української преси. – Мюнхен, 1989-1990.
53. Журналіст в пошуках інформації. – М., 2000.
54. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво : навчальний посібник / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін. ; за ред. В. В. Різуна.– К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 287 с.
55. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми: наук.видання / Укл.: Петрів Т., Сафаров А., Сюмар В., Чекмишев О., – К.: Ніч лава, 2006. – 100 с.
56. Засоби масової інформації: Українське законодавство. – К.: IREX, 2004. – 367 с.
57. Засорина Т., Федосова Н. Профессия – журналист. – Ростов н/Д., 1999.
58. Зверинцев, А. Б. Коммуникационный менеджмент: рабочая книга менеджера PR / А. Б. Зверинцев. – СПб., 1997. Гл. 2, 3, 8.
59. Здоровега В.Й. Вступ до журналістики. – Львів, 1998.
60. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів: ПАІС, 2004. – 268 с.
61. Землянова Л. М. Зарубежная коммуникативистика в преддверии информационного общества: толковый словарь терминов и концепций / Л. М. Землянова. – М., 1999.
62. Землянова Л. М. Современная американская коммуникативистика: теоретические концепции, проблемы, прогнозы /Л.М.Землянова. – М., 1995.
63. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнарод- ні відносини: Монографія / Науковий редактор Білорус О.Г. К.: Освіта, 1999.
64. Иванов В. Аспекты массовой коммуникации. - К., 2009.Ч.1,
65. Искусство разговаривать и получать информацию: хрестоматия. М., 1993.
66. Иванов В. В. Техніка оформлення газети : курс лекцій / В. В. Иванов. – К., 2000
67. Иванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / За наук. ред. В.В.Різуна. – К.: Центр Вільної Преси, 2010. – 258 с. (http://www.aup.com.ua/uploads/ТМ_web.pdf)
68. Иванов В.Ф. Законодавство і журналістика. Становлення правової бази в Україні та світовий досвід. – К., 1997.
69. Иванов В.Ф., Мелещенко О.К. Сучасні комп'ютерні технології і засоби масової інформації: аспекти застосування. – К., 1998.
70. Калиберда Е.Г. Связи с общественностью: вводный курс : учебное пособие / Е.Г. Калиберда. - М. : Логос, 2003.
71. Капелюшний А. О. Редагування в засобах масової інформації / А. О. Капелюшний. – Львів, 2009.
72. Карась М.А. Журналістський фах: організація творчо-виробничого процесу: Навч. посібник - К.: видавництво Інституту журналістики, 2009. – 101 с.
73. Кашкин, В. Б. Введение в теорию коммуникации: учеб. пособие / В. Б. Кашкин. – Воронеж, 2000.
74. Квіт С. Дмитро Донцов. Ідеологічний портрет. – К., 2000.

75. Квіт С.М. Масові комунікації. – К.: Видавничий дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – 208 с.
76. Киян О.І. Вклад журналу «Русский архив» в історіографію України // Український історичний журнал. – 1988. – № 10. – С.68-76.
77. Коган, В. З., Человек: информация, потребность, деятельность / В. З. Коган, А. А. Уханов. – Томск, 1991.
78. Комаренко Н.В. Журнал «Літопис революції». Історіографічний нарис. – К., 1970.
79. Коммуникация: теория, методы исследования, технологии: учеб. пособие. Минск, 2004.
80. Коновец О.Ф. Периодическая печать как источник историко-научных исследований (К проблеме реконструкции «образа науки») // Науковедение и информатика. – К., 1992. – Вып.37. – С.19-27.
81. Коновець О. Теорія масової комунікації. - К., 2009.
82. Коновець О.Ф. Масова комунікація: теорії моделі технології: Навч. посібник. – К.: ЛГУ, 2009. – 266 с.
83. Коппервуд Р., Нельсон Р.П. Как преподносить новости. М., 1998.
84. Корбич Г. Журнал «Літературно-науковий вісник» львівського періоду (1898-1906). – К., 1999.
85. Крупський І.В. Національно-патріотична журналістика України (друга половина ХІХ – перша чверть ХХ ст.). – Львів, 1995.
86. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці. – Львів, 1997.
87. Кузнецова О.Д. Основи масової комунікації. – Львів, 1997.
88. Лалл Джеймс. Мас-медіа, комунікація, культура. Глобальний підхід. – К.: “Вид-во “К.І.С””, 2002. – 264 с.
89. Ламбет Эдмонт Б. Приверженность журналистскому долгу. – М., 1998.
90. Лебон Г. Психология народов и масс. – М., 1987.
91. Лизанчук В.В., Кузнецова О.Д. Методи збирання й фіксації. – Львів, 1996.
92. Личность. Общение. Групповые процессы. М., 1991.
93. Лотман Ю. М. Семиосфера: Культура и взрыв. Внутри мыслящих миров: Статьи. Исследования. Заметки. – СПб.: «Искусство – СПб», 2000.
94. Лубкович І. Соціологія і журналістика. – Львів, 1997.
95. Масова комунікація: Підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губернський, В. Ф. Іванов, В. А. Вергун. – К.: Либідь, 1997. – 216 с.
96. Матеріали з історії національної журналістики Східної України початку ХХ століття / Уклад. Н.М.Сидоренко, О.І.Сидоренко. – К., 1999.
97. Матяш І. «Найпотрібніший підручник для всіх архівних робітників» (Українська архівна періодика 20-30-х років) // Студії з архівної справи та документознавства. – 1996. – Т.1. – С.30-42.
98. Матяш І.Б. Українська архівна періодика 1920-1930-х рр.: історія, бібліографія, бібліометрія. – К., 1999.
99. Мащенко І.Г. Телебачення України. Том перший. К., 1998.
100. Мелещенко О.К. Сенсація в газеті // Журналістика. Преса, телебачення, радіо. – К., 1993. – Вин. 25. – С. 144-145.
101. Мильчин А.Э. Методика редактирования текста. – М., 1980.
102. Миронченко В.Я. Інформаційне радіомовлення України. – К., 1996.

103. Михайлин І.Л. Історія української журналістики. Підручник. – Кн.1: Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики. – Харків, 2000.
104. Москаленко А.З. Вступ до журналістики : підручник. – К., 1997.
105. Москаленко А.З. Теорія журналістики: Підручник. – К.: Експрес-об'ява, 2002. – 334 с.
106. Москаленко А.З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф. Основи масово-інформаційної діяльності. – Київ, 1999.
107. Москаленко А.З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф., Вергун В.А. Масова комунікація: Підручник. – К.: Либідь, 1997. – 212 с.
108. Музыкант В.Л. Заголовок в газеті. – М., 1992.
109. Науковий часопис українознавства «Україна» (1907-1932): Показчик змісту. – К., 1993.
110. Основы творческой деятельности журналиста. Ред.-сост. С.Г.Корконосенко. СПб.,2000.
111. Основы теории коммуникации: учебник / под ред. проф. М. Василика. М., 2005.
112. Палієнко М.Г. «Киевская старина» у громадському та науковому житті України (кінець ХІХ – початок ХХ ст.). – К.: Темпора, 2005.
113. Палієнко М.Г. Повернення із забуття: Портрет вченого, журналіста, видавця Володимира Науменка. – К., 1998.
114. Палієнко М.Г., Срібняк І.В. Історія зарубіжної та української журналістики: Методичний комплекс. – К.: НаУКМА, 2003.
115. Партико З.В. Теорія масової інформації та комунікації: навч. посібник. — Л.: Афіша, 2008. – 290 с.
116. Поліщук Я.О. Проблема текстового діалогу в польській журналістиці початку ХХ ст. // *Lamus: pismo kulturalno – artystyczne (Gorzów Wielkopolski)*. – 2011. – Nr.1 (7). – S.34–41.
117. Почепцов Г. Теория коммуникации / Г. Г. Почепцов – М.-К., 2001.
118. Приступенко Т.О. Теорія журналістики: етичні та правові засади діяльності засобів масової інформації / Т.О. Приступенко. – Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут журналістики. – К., 2004. – 376 с.
119. Присяжний М.П. Преса української еміграції в Німеччині: Становлення, розвиток, тематична політика (1945-1953). – Л., 2000.
120. Про інформаційні агентства. – Закон України від 28.02.1995 № 74/95-ВР // zakon.rada.gov. ua
121. Прохоров Е.П. Введение в теорию журналистики. М.,2002.
122. Путівник ретельного журналіста. – К., 2007. – 174 с.
123. Різун В.В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 “журналістика та інформація”. – К.: Просвіта, 2008. – 260 с. (http://journalib.univ.kiev.ua/Teoriya_mas_com.pdf)
124. Розенберг В., Якушкин В. Русская печать и цензура в её прошлом и настоящем. – М., 1905.
125. Романюк М. М. Українська преса Північної Буковини 1918-1940 рр. – Л., 1996.

126. Романюк М. Українське пресознавство на порозі ХХІ століття. – Львів, 2000.
127. Рэндалл Д. Универсальный журналист. - СПб., 1999.
128. Савка М. Українська еміграційна преса у Чехословацькій Республіці (20-30-ті рр. ХХ ст.). Історико-бібліографічне дослідження. – Л., 2002.
129. Сакада Л. «Український історик»: генеза, тематика, постаті. – Нью-Йорк; Київ, 2003.
130. Сапунов, Б. М. Философские проблемы массовой информации и телерадиокommunikации / Б. М. Сапунов. – М., 1998.
131. Сидоренко Н. Національно-духовне самоствердження. – К., 2000.
132. Сидоренко Н.М., Сидоренко О.І. Журналістська «планета Ді-Пі»: Українська преса у таборах військовополонених, переміщених осіб і біженців у Європі після II Світової війни (1945-1950). – К., 2000.
133. Сидорская, И. В. Введение в теорию информации и коммуникации: пособие для студентов факультета журналистики / И. В. Сидорская. – Минск, 2000.
134. Срібняк І.В. Зарубіжні мас-медіа: виникнення, особливості функціонування, основні тенденції розвитку (XVII-XX ст.). Навч. посібник для студентів Могілянської школи журналістики. – К.: Науково-дослідний центр орієнталістики імені Омеляна Прицака НаУКМА. – 2011. – 152 с.
135. Срібняк І.В. Історія журналістики. Підручник для студентів факультетів журналістики вищих навчальних закладів України. – К.: Видавничий дім «Києво-Могілянська академія», 2013. – 528 с.
136. Сучасна агенцій на журналістика. Довідкове видання для студентів Інституту, факультетів, відділень та кафедр журналістикаи. (За загальною редакцією В.В.Різуна) К: Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2010
137. Сучасна жіноча преса в Україні. Показчик / Упоряд. А.М.Волобуєва, Н.М.Сидоренко. – К., 1998.
138. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат / За ред. А.З. Москаленка. – К., 1997.
139. Тертычный А. А. Аналитическая журналистика. – М., 1998.
140. Тертычный А.А. Аналитический инструментарий журналиста // Деловая пресса России: настоящее и будущее. – М., 1999.
141. Тертычный А.А. Жанры периодической печати. – М., 2000.
142. Тертычный А.А. Журналистское расследование. – М., 2000.
143. Українська журналістика в іменах: Матеріали до енциклопедичного словника / За ред. М.М.Романюка. – Львів, 1994-2002. – Вип.1-11.
144. Українська преса поза межами України. Матеріали науково-теоретичної конференції 25-26 квітня 1996 р. – К., 1996.
145. Український історик. Журнал українського історичного товариства: Показчик змісту 1963-1992. – Нью-Йорк; Київ; Мюнхен, 1999.
146. Федченко П.М. Матеріали з історії української журналістики. – К., 1959. – Вип.1: Перша половина ХІХ ст.
147. Федченко П.М. Преса та її попередники. Історія зародження й основні закономірності розвитку. – К., 1969.

148. Фурс В. В. История наук об информации и коммуникации: учеб. пособие / В. В. Фурс. – Минск, 2001.
149. Хабермас, Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас. – СПб., 2000.
150. Хавкіна Л.М. Функціонування традиційних образів і сюжетів у сучасному українському рекламному міфі // Verba magistri. – Х., 2009.
151. Халер М. Пошук і збір інформації. – К.: Арт-Аз, 2006. – 180 с.
152. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. – М., 2002.
153. Чамара В.Ф. Зародження та розвиток агенційної журналістики в Україні // Сучасна агенційна журналістика : довідкове видання для студентів Інституту, факультетів та кафедр журналістики/ за заг. Ред. В.Різуна. – К.:І-т журналістики КНУ імені Т.Шевченка., 2010. – 148 с.
154. Чекмишев О.В. Основи професійної комунікації. Теорія практика новинної журналістики: Підручник-практикум. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2004. – 130 с.
155. Чтения в Историческом обществе Нестора-летописца (1879 – 1914): Библиографический справочник / Сост. М. П. Колесник. – К., 1989.
156. Чумиков А.Н. Связи с общественностью : учебное пособие / А.Н. Чумиков. – 3-е изд. –М.: Дело, 2001. – 296 с.
157. Шаповал Ю.Г. «Діло» (1880-1939 рр.): поступ української суспільної думки. – Львів, 1999. – 384 с.
158. Шарков, Ф. И. Теория коммуникации (базовый курс) : учебник / Ф. И. Шарков. – М., 2004.
159. Штогрин Д. Каталог видань Української Академії наук, 1918-1930. – Чикаго, 1966.
160. Яковлев, И. П. Основы теории коммуникаций / И. П. Яковлев. – СПб., 2001.